

GERESNIO
REGLAMENTAVIMO
POLITIKA:
VIEŠOJO
SEKTORIAUS
DALYVAVIMU
PAREMTAS
MODELIS

FOKUS GRUPĖ

Ižanga

Atlikus Lietuvos esamos situacijos analizę, identifikuota, kad maitimo ir gėrimų tiekimo veikla atitinka objektyvųjį, kokybinį ir kiekybinį kriterijus, tad siūlytina ją pasirinkti kaip prioriterinę ūkinės veiklos sritį, siekiant operatyvaus ir kokybiško verslo aplinkos gerinimo ir geresnės reglamentavimo politikos.

Išsikėlus tikslą, kiek įmanoma objektyviai ir operatyviai identifikuoti praktines ūkio subjektų problemas bei "skausmo taškus" procesuose, įgyvendinant iš reguliavimo jiems kylančius įpareigojimus, 2021 m. gegužės 13-19 dienomis buvo vykdoma pokalbių su ūkio subjektais serija. Fokus grupės nariai atstovavo barus ir kavines bei kitas maitinimo įstaigas.

Vykdytų pokalbių metu buvo minimos procesuose kylančios praktinės problemos, iššūkiai, sunkumai, kurie verslo subjektams kelia papildomą prisitaikymo, *inter alia* administracinę, našta.

Toliau apibendrinamos fokus grupės metu pateiktos išvalgos.

PROBLEMA:

APRAŠYMAS IR PAVYZDYS:

P
E
R
T
E
K
L
I
N
I
S

ARBA

I
Š
K
R
E
I
P
T
A
S

R
E
G
U
L
I
A
V
I
M
A
S

Neapibrėžtas vandens kokybės tikrinimas

Remiantis higienos reikalavimais, kasmet turi būti tikrinama viešojo maitinimo įstaigoje esančio vandens kokybė. Tokiam patikrinimui privaloma pačiam ūkinę veiklą vykdančiam subjektui paimti vandens mėginį ir jį pristatyti į laboratoriją. Niekas negali užtikrinti, jog toks mėginys yra paimamas būtent iš konkrečios maitinimo įstaigos, nes tai daro pats verslininkas, o ne viešasis subjektas. Sukuriama papildomą našta, tačiau nėra užtikrinama, kad tikrai pasiekiamas šio reguliavimo tikslas.

Atliekų tvarkymas

Tvarkant maisto atliekas, joms laikyti reikalingas atskiras šaldiklis su skiriamuoju lipduku ir sutartis su privačia atliekų tvarkymo kompanija, kuri atvyksta išvežti sukauptas atliekas. Tokiose sutartyse yra numatomas fiksuotas mokestis už atliekų išvežimą, nepriklausomai nuo to, kiek jų yra sukaupta talpoje. Tai kelia problemų, nes barai ar kitos viešojo maitinimo įstaigos, kurios turi minimalų kiekį maisto atliekų, jas kaupia labai ilgą laiką, kol sukaupta pilną talpą, už kurios išvežimą yra mokamas fiksuotas mokestis. Tokiu atveju sąlygos tampa antisanitarinės (pasiekiamas priešingas tikslas nei tikimasi nustatytu reguliavimu) ir sukeliama nepatogumai, tačiau tokiu būdu verslai riboja perteklines savo išlaidas. Kitais atvejais pasirenkama jas tiesiog išmesti į bendrus atliekų kontenerius.

Pakuotės ir taros mokestis

Pakuotės mokestis, veslo subjektų akimis, yra našta buhalterijai, gan sudėtinga ir paini sistema. Už pakuotę mokama importuojant prekę, pvz, kompiuterio pakuotė ar dėžė alkoholinio gėrimo. Pakuotės mokestį moka tas subjektas, kuris prekę įveža į Lietuvą. Problema tame, jog nėra minimalaus leistino kiekio, kurį įsivežant pakuotės mokestis nebūtų taikomas.

Taros apdirbimo mokestis yra privalomas visais atvejais, net jeigu įsivežtas prekių kiekis yra ypatingai mažas. Taros apskaitymas vykdomas išskirtiniams gėrimams (jų pakuotėms), kurių yra atsivežami vos keli vienetai. Dėl kelių butelių reikalinga praeiti visą "biurokratinį kelią", kuris imlus laikui ir finansams, taigi, galiausiai verslo subjektams neapsimoka Lietuvoje prekiauti mažais kiekiais išskirtiniais, vienetiniiais gėrimais, nes taros apskaitymo našta tampa per didelė.

Pakartotinis formų pildymas/informacijos teikimas

Vykdam pinigų plovimo prevenciją ūkio subjektai reguliariai privalo pildyti pinigų plovimo prevencijos anketą bankams, kurių klientais jie yra. Anketa kaskart yra tapati, tad reikia pateikti identišką informaciją vis naujai, pildant tą pačią anketą, net jei niekas per metų laikotarpį nepasikeitė. Pavėlavus tai atlikti iškart vykdomas sąskaitų blokavimas.

PROBLEMA:

APRAŠYMAS IR PAVYZDYS:

Kasos
knygos
pildymas

Visi fokus grupės nariai paliudijo, kad kasos knygos pildymas yra nepatogus bei laiką eikvojantis veiksmas, kurio prasmę sunku įžvelgti. Jų teigimu šiais laikais, galima tiesiog prisijungti prie kasos aparato ir gauti visas reikalingas išsklotines.

Pakartotinis
licencijų
gavimas

Kasmet atnaujinant licencijas ar siekiant gauti leidimus vykdyti tai pačiai veiklai, tomis pačiomis sąlygomis, reikia naujai teikti tuos pačius dokumentus ir pildyti tas pačias formas. Pavyzdžiui, gavus leidimą gaminti ir pardavinėti kakavą Katedros aikštėje lapkričio mėnesį, norint užsiimti šia veikla ir gruodžio mėnesį, reikia teikti paraišką ir tuos pačius dokumentus vėl iš naujo, vietoje to, kad tas pats viešasis subjektas panaudotų jau turimą informaciją ar jos dalį ar tiesiog galėtų pratęsti licenciją / leidimą.

Reklaminių
iškabų
leidimai

Tam, kad būtų pakabinama reklaminė baro ar kavinės afiša ant pastato, kuriame yra gyvenamųjų patalpų, privalo gauti daugiau nei pusės gyventojų sutikimą. Tokiais atvejais verslo subjektas privalo asmeniškai „belstis į duris“ ir prašyti gyventojų pasirašyti. Neretais atvejais gyventojų rasti namuose nepavykta, neaišku, ar gyventojas yra tas subjektas, kuris ir turi teisę pasirašyti, o kai kuriais atvejais gyventojai būna nusiteikę neigiamai, tad toks procesas užtrunka itin ilgai ir išlieka rizika, kad parašų surinkti nepavyks. Šis procesas vyksta verslo subjekto iniciatyva, kaskart itin sunku numatyti kiek laiko jis užtruks ir ar bus rezultatyvus. Nėra numatyta jokių priemonių ir įrankių iš viešojo sektoriaus pusės, kurie padėtų ūkio subjektui šiame procese.

PROBLEMA:

APRAŠYMAS IR PAVYZDYS:

Sudėtinga verslo pradžia

Dėl reikalavimų gausos ir įvairovės, nuolatinės procesų kaitos, verslo subjektui itin sunku žinoti visus būtinus reikalavimus ir taisykles, todėl pasirenkama samdyti privačią įmonę, kuri tvarkytų dokumentus maitino įstaigos atidarymui, o šios įmonės dažnai naudoja savo turimus šablonus. Tokia paslauga gali kainuoti ir iki 2000 EUR.

Viešasis sektorius nesinaudoja savo turimomis priemonėmis

Verslo pradžia t.y. visų pagrindinių dokumentų gavimas gali trukti net iki 2 mėn. Viešojo sektoriaus subjektai, turintys plačias duomenų gavimo galimybes, pvz., VMI, yra linkę kaskart prašyti papildomų dokumentų užuot pasinaudodami savo turimomis priemonėmis ir patys juos gauti iš kitų valstybinių institucijų. Tokie procesai užtrunka ilgai ir vyksta nesinaudojant šiuolaikinėmis galimybėmis – susirašinėjant elektroniniais laiškais. Dažniausiai tokiais klausimais yra kreipiamasi į verslo subjektą, o jis savo ruožtu kreipiasi į kitas institucijas ar asmenis vien tam, kad galėtų persiųsti pageidaujamus dokumentus. Verslo subjektas ne visada žino kur kreiptis dėl papildomų dokumentų, taigi, iš naujo prasideda informacijos paieškos ir dokumentų išdavimo procesas. Dėl šios priežasties visas procesas prailgsta kelis kartus lyginant su tuo, kuris truktų, jei pats viešasis subjektas kreiptųsi į atitinkamas institucijas ar pasinaudotų kitomis, turimomis priemonėmis.

Nuotolinis paraiškų pildymas galimas nevisada

Tvarkant kai kuriuos dokumentus susijusius su tokiais klausimais, kaip pvz., akcizu, ne viską galima atlikti nuotoliniu būdu, tad tenka fiziškai vykti į VMI. Tai komplikuojasi, kada tenka važiuoti kelis syk, gauti dokumentus, o vėliau juos atvežti su parašais.

Ilgai trunkantys procesai

Siekiant vykdyti tam tikrą gėrimų ar maisto tiekimo veiklą tam reikia ruoštis labai iš anksto ir tai apriboja kai kurių verslų galimybes, nes procesai yra iššęsti ilgame laike dėl viešojo sektoriaus atsakymų davimo. Pavyzdžiui, siekiant prekiauti karštu vynu Kalėdų mugėje, leidimo gavimo procesas prasideda jau rugpjūtį.

PROBLEMA:

APRAŠYMAS IR PAVYZDYS:

Vertinimo subjektyvumas

Valstybės institucijų atliekami vertinimai stokoja objektyvumo. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT) sprendimai, verslo subjektų nuomone, paremti abstrakčiomis taisyklėmis, tad neįmanoma prognozuoti, kokie jie bus ir dėl kokių priežasčių. Pasitaiko atvejų, kada priimamas sprendimas nesuteikti licencijos ir pateikiamas nekonkretus paaiškinimas kodėl, tad sunku ieškoti problemos sprendimų.

VMVT reikalavimų sąrašas yra labai ilgas ir kai kurios nuostatos abstrakčios, todėl sunku suprasti, ko reikia, kurie reikalavimai yra būtini, kurie fakultatyviniai. Jie taip pat nėra konkrečiai apibrėžti, todėl yra vietos interpretacijoms, o tai kelia abejonių dėl vertinimų objektyvumo.

Specifinių leidimų ar licencijų trūkumas.

Lietuvoje, pagal esamą teisinį reguliavimą, nėra galima tiekti alkoholinių gėrimų koncertuose, tačiau tai galima daryti parodose. Tokiais atvejais verslo subjektai registruoja renginį kaip koncertą-parodą, pateikia kelis eksponatus ir įgyja galimybę jo metu prekiauti alkoholiu.

Lietuvoje nėra licencijos mobilaus baro paslaugoms, tad kaskart teikiant tokią paslaugą reikia ieškoti būdų kaip formaliai įvardinti tokią paslaugą. Tam pasitelkiamos skirtingos licencijos, vietoj vienos viską apimančios, kas sukuria papildomus sunkumus verslui.

Standartizuotų formų nebuvimas

Šalyje nėra duomenų bazės, kur būtų pateikiami visi oficialūs, viešojo sektoriaus pripažįstami ir (ar) patvirtinti šablonai dokumentams. Verslo subjektai kuria tokius dokumentus kiekvienas atskirai arba ieško pas privačius subjektus, ko pasėkoje naudojamos formos ne visada atitinka viešojo sektoriaus reikalavimus ir dėl to nuolat yra vilkinami procesai, nes reikia atlikti papildymus ar pataisymus.

Vienas iš galimų pavyzdžių - darbų sauga. Daug administracinio darbo ir kiekvienas verslo subjektas turi savo parengtas dokumentų formas, tad sunku sukurti tinkamą sistemą.